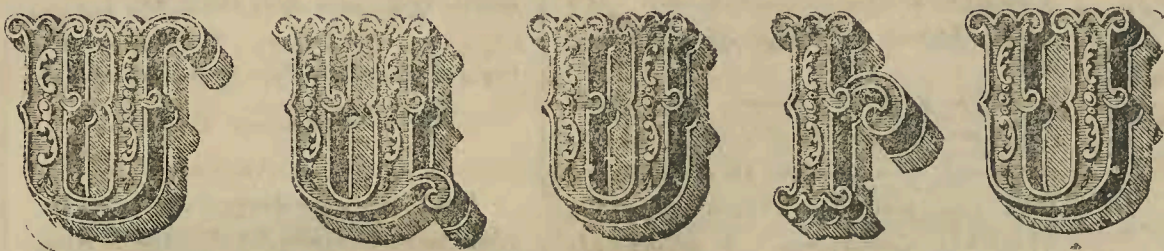

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 40 Մհճ.
Պաշտպան. 2 Լիրա
Վեցամս. Կ. Պոլսոյ 3 Մհճ.
Պաշտպան. 1 Լիրա
Ստոր երկիրներու 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի հա-
մար 3 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 դուշ է. աւելի անգամներու
համար զատ սակարկութիւն կը-
լայ :
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արծ :

ԼԵԱՊԵՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գուրս զնացած լրագրաց ճանրու-
ած արքը Խմբագրութեան վրայ է :
Լրագրաց վերաբերեալ նսմակ
կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագր-
— Տնօրէնին պիտի ուղղուի, զորաւ-
թիա լսանալը ընթացիկ ճառարկի թիւ
198, Նօթո խան, Մատիսի գրասեն-
եակը :
Ճանրուած արքը չվճարուած նա-
մակ չընդունուիր :
Չապուած նամակ, յօդուած, եւ
ետ չեն տրուիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ ԵՒ ՆԵՐՈՒՄԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Քաղաքական լուրերը քանի մ'ո-
րէ ի վեր կարեւորութենէ զուրկ են,
յորով կը տեսնուի թէ Եւրոպայ նոր
փոթորիկներու ծագման արամագիր
չէ : Հեղինական խնդիրը մեղմու-
թեամբ կ'անհետանայ դրեմէ, և
Քօմիտէներուն ակադեմիական վիճա-
բանութիւններէն առ այժմ ոչ բու-
ռնի ոչ ալ հաշտարար լուծում մը
կ'սպասուի : Կիւսիսէի խնդիրը կա-
րելի է լուծում մ'ստանայ՝ միմիայն
պարտադիր բռնած ազգու գրեթե
պատճառաւ, և նոր արիւնջերու
թեանց առաջն առնուի Բայոյ ար-
դէն Ալլանիայի յարձակումները
ըրած են Գարատաղացի բռնած քանի
մէ դիրքերուն վրայ և կորուստ տալով
յետո նահանջելու պարտաւորուած
են ելեր : Ահմէտ Մուսթֆա փաշա
այս կիսմարտ լուծելու համար Կիւսիս-
էն դնաց, և հարկաւ 'ի մօտոյ վախ-
ճան մը պիտի տայ անոր : Իսկ Հել-
լենական խնդրոյն շուտով վերջանա-
լուն նշան մը չերեւիր : Վասն զի Հել-
լենական դատին պաշտպանութիւնը
ճերմութեամբ ընդգրկող տէքութիւն
մը չ'առնուիր : Ռուսիա իւր ներքին
վերակազմութեամբ զբաղած է, և
կայսրը Շուվալովի կոմիտէի նամակ մը
գրեց հրաւիրելով որ Ոչնչականաց
բարձման նպատակ իւր խորհրդովը,
քանզի իւրեւ նախկին ոստիկանու-
թեան նախարար՝ կայսր յիշատակա-
գիր մը ներկայելով հաստատել է թէ
Ոչնչականը Եւրոպայ ընկերվարակա-
նաց հետ յարաբերութիւն ունին : Եթէ
այսպէս է, շարժումն աւելի վտան-
գաւոր կրնայ լինիլ, Բայոյ ոչ անընդ-
ճելի : Գաղղիոյ մէջ ընկերվարակա-
նութիւնը շնչուեցաւ, և 1871 էն 'ի
վեր ասոնց ձայնն ելած չէ, այնպէս
որ ազդային փոքր մասնիկ մը չը
տեսնու անոնց տարադրեալներուն
ընդարձակ ներողութիւն չ'որհելու,
'ի բայ տալով միայն զանոնք՝ որ
մարդաստանութեամբ հասարակ ոճ-
ը ազդորդաց կարգն անցած են :

Գերմանիոյ մէջ՝ Պիսմարք իշխա-
նին երկաթի ձեռքն՝ անցնալ տարի
վիլհէլմ կայսրը գեղմ փորձուած կրկ-
նակի դաւաճանութենէն 'ի վեր՝ ըն-
կերական յեղափոխիչները բաւական
անձաժ է, և բարեբաղդաբար նոր
դաւաճութիւն մը չ'ընկերցաւ : Հա-
ւանական է որ Ռուսիոյ մէջ ալ Ոչ-
նչականը զսպուին, թէպէտ մինչև
հիմայ իրենց վրայ 'ի գործ դրուած
խտուութիւններն աւելի դալարացնին
չարքը : Ոչնչականաց սկզբունքն ա-
ւելի ծայրայեղ է, ուստի և իսկա-

հատ ընկերութեան մը մէջ, չափա-
ւոր կառավարութեան մը ներքեւ,
աւելի անցնալով թեան դատաւարա-
եալ : Բայց Ռուսիոյ մէջ ընկերութիւ-
նը դեռ մեծազոյն մասամբ խելա-
հատ չէ հասարակային կենաց պակ-
սութեան պատճառաւ : Կառավարու-
թիւնն ալ իւր ձեռք առած խտու-
թեան միջոցներով ուրիշ ծայրայե-
ղութիւն մը կը կազմէ : Երբեմն մաս-
նաւոր պաշտօնատարաց բռնութիւն-
ներն ալ կիրքերը կը գրգռեն, ինչ-
պէս եղաւ օրորը վէրա Ջասուլիչի
դաւաճութեան ժամանակ, որ իւր
հարցաքննութեան միջոցին կը պա-
տաստանէր թէ՛ չկրնայ ռուսիկա-
նութեան տեսուչ թրեքով զօրավա-
րին բանտարկելոյ վրայ 'ի գործ դը-
րած բռնութեանց հանդուրժելի, զայն
սպաննելու փորձ փորձած էր : Շու-
վալով իւր խորհուրդներով Ոչնչակա-
նութիւնը զսպելու հրաւիրուած է,
և իւր ճարտիկ մարդ, որ Եւրոպայ
մէջ ընկերականութեան խնդիրներն
ալ իմաստասիրած կ'երևին, հաւա-
նական է որ կարենայ գոնէ Ռուսիոյ
մէջ անոր ազդեցութիւնը մեղմել,
մանաւանդ վայրենութիւնն ու ծայ-
րայեղութիւնը բաւաւ :

Անգղիա ալ իւր իշխանային յու-
ղումներն ունի, բայց իւր դրութիւ-
նն է պաշտօն ղեկավարելով յեղա-
փոխիչներուն ամենէն վտանգաւոր
զենքն իրենց ձեռքէն առնուլ : Անգ-
ղիական կառավարութիւնն հասա-
րակային շինութիւններ կը բանայ
իրանային մէջ փողովուրդն զբաղե-
ցնելու համար, երկրագործութիւն
նը տիրի քաջալերէ, և դուռն է իւ-
րանտայի ինքնօրինութիւնն ալ ըն-
դարձակէ : Սակայն իրանտայի յե-
ղափոխիչը ասոնցմով չպիտի դաժ լի-
նին, և հեռագիրը կը ծանուցանեն
թէ իրենցմէ ամենց պահանջները
մինչև անգամ իրանտայի կատարելա-
բարձմանը խնդրելու կը համին :

ԿԱՌՈՅՏ ՏԵՏՐՈՒ

Մատիսի վերջին թիւերէն միոյն
մէջ թուականի կարգաւ մեր ընթեր-
ցողաց ներկայել սկսանք այն յարա-
բերութիւնները, զորս կապուտ տես-
լակին նայելով, Անգղիական դե-
պանն ինն ամսուան միջոցի մը մէջ
ունեցած էր Բ. Գրան հետ բարենո-
րոգմանց վերաբերեալ գործերու վը-
րոյ : Այս նկատմամբ մեր քաղաւած-
ներն 'ի ստորեւ կը շարունակուին :

Թիւ 64

Սե. Հ. Լեւոնտ — Մատիսի փոքր

Թարապիւ 12, յուլիս 1879

« Թրոթթըր հաղարարելուն յու-
նիս 28 թուականու գրութեանը նը-
կատմամբ, զոր այս թղթատարով Ձեր
վսեմութեան կը ղրկեմ, Բ. Գրան

դրութիւն մը (Եթէ ձերոյ) ղրկեցի,
և կոյնիկ դաւառին մէջ Հայոց կը-
րած հարստահարութեանց վրայ ու-
ղադրութիւն հրաւիրելով՝ և պնդելի
որ ազգու միջոցներ ձեռք առնուին
վիւհ. Սուլթանին 'ի Բիւրդաստան բը-
նակեալ Հայ հպատակաց պաշտպա-
նութեանը համար : Բ. Գրանը ղը-
կած գրութեանս պատճէնը ներ-
վակեալ կը ղրկեմ :

Օ. Հ. ԼԵՅՈՐՏ

Սհաւասիկ Անգղիական դեսպա-
նին յիշած պաշտօնագիրը :

« Վեհ. Թագուհւոյն դեսպանը կը
փախքի տեղեկագիր մը ներկայել
առ Բ. Գրան այն հարստահարու-
թեանց և կեղեքմանց համար, որոց
ենթակայ կը լինին Բիւրդաստանայ
Կոյնիկ դաւառին Ոլնօս գիւղի Հա-
յերը՝ Բիւրդ գիւղացի կողմանէ (1) :
Դեսպանը տեղեկութիւն ունի թէ
այդ տեղեկագիրն մէջ պատմուած
իրողութեանը կայսերական կառա-
վարութեան կողմէ ղրկուած յանձնա-
խմբին ալ հաղորդուած են, որ կար-
նոյ նահանգին և շրջակայ դաւառաց
վիճակին վրայ քննութիւն ընելու
պաշտօնն ունի : Դեսպանը տարակոյս
չունի թէ Քօմիտէի իրենց յանձնը-
ւած պաշտօնն արդարաւոր անկողմնա-
կալ և ազգու եղանակաւ մը կատա-
րելու բաղձանք, միջոցներ ձեռք
պիտի առնուին Օլնօստի բնակացի ու-
հացում և պաշտպանութիւն ընծե-
ւելու համար : Դժբաղդաբար, այդ
գիւղին մէջ տեսնուած իրաց վիճակն
Արևելեան Անտառուրի Բիւրդաստան
կողմած մէկ մեծ մասին մէջ տիրել
կը թուի : Այս մասին Բ. Գրան յա-
տուկ ղրկողութիւն ընելով, Անգղի-
ական դեսպանին նպատակն յատկա-
պէս Օսմանեան կառավարութեան
ուշադրութիւնն հրաւիրել է այն ան-
ներելի հարստահարութեան վրայ,
որոց ներքեւ կը հսկեն Սուլթանին
Հայ հպատակներն, և կը յուսայ թէ
ամենախիստ միջոցներ ձեռք պիտի
առնուին գործադրելու համար վեհ.
Սուլթանին այն դիտաւարութիւնն ու
խոստումները թէ իւր բոլոր հպա-
տակներն՝ առանց ազգի և կրօնի
խտրութեան՝ կատարեալ հաւասա-
րութիւն պիտի վայելեն և իւր պաշտ-
պանութիւնը պիտի ընդունին : Դժ-
բաղդաբար, կերելի թէ այն միակ
իշխանութիւնն, որ դեսպանին յի-
շած տեղերը կը տիրէ, Բիւրդա աղա-
յից և պէյերու իշխանութիւնն է :

(1) Կոյնիկ Բիւրդայ մօտն է և կապուտ
տեղակին մէջ ամեն տեղ սխալմամբ
Օլնօս անունը տրուած Օլնօստ Գիւղն
ալ Կոյնիկի Գաղղիին կը վերաբերի, և
Կարնոյ նահանգին մէջ է, թէև Անգղի-
ական դեսպանը «Բիւրդաստան» անունը
կուսայ այդ կողմերուն : Ծ. Խ.

որը զայն ի գործ կը դնեն՝ իրենց իշ-
խանութեան ներքեւ գտնուող գը-
րադգ. քրիստոնեայնները կողոպտելով,
կեղեքելով և անպատուելով : Օ. Հ. Լ.
Թարապիւ 9, յուլիս 1879

Գեղեցիկ խօսքեր, դպրորդի յան-
գիմանութիւններ, վայելելի դիտողու-
թիւններ : Գալով իրականութեան,
որ մեզ պէտք եղած միակ բանն է,
1. Ոչ Կոյնիկ, ոչ Օլնօստի, ոչ ալ
անոնց դրացւոյն՝ Բիւրդայ՝ գանդատ-
ներուն դահայում չարութեամբ : 2.
Քօմիտէի ամենախիստ բարենորո-
գում մ'անգամ չըլին կամ չկրնին ը-
նել : 3. Անկողմնակալութեան, ար-
դարութեան, և խտուութեան եղա-
կան օրինակն եղած դատաւարեալ
չարագործաց և ոչ միոյն պատժուել-
լը : 4. Գալով հաւասարութեան, Ձէյ-
թիւնի Հայ գաղմագում մ'անուանե-
լու գործն, որուն հակառակութիւն
կը լինի պաշտօնական բարձր տեղերէ,
կրնայ լաւ հակապատկեր մ'ընծայել :
Թէպէտ Անգղիական դեսպանն, ինչ-
պէս գտնութեամբ կը լսուի, բնու-
ջանք չէր խնայած այդ մասնաւոր
գործին մէջ : Սհաւասիկ շօշափելի
իրողութեանը, որը կրնան մտածել
տալ վեհ. Թագուհւոյն ներկայացու-
ցիլը իւր վերադրեալ պաշտօնագը-
րին թուականէն հիւսիսէ Եւրոպայ
«Եր-
ջանիկ» թուրքիս, կը գոչէ Թան,
որ խօսքով կը բարենորոգուի :

Մինչև ցարդ յիշուած պաշտօ-
նագրերէն զատ, 1879, յուլիս 20ին
Սըր Հ. Լ. Եւրոպ. Բ. Գրանը գրութիւն
մը ղրկելով, որոյ թարգմանութիւնն
արդէն հրատարակուած եմք, դիտու-
ղութիւն ըրած է այն կարեւոր կէ-
տին վրայ թէ այն ժամանակներն ան-
ւանեալ 100է աւելի դատական պաշ-
տօնատարաց և դատական քննիչ
տեսչաց մէջ, հակառակ Սաֆիյէթ
փաշայի խոստման, Եւրոպայի ղեկան
Անգղիական դեսպանին այս դիտու-
ղութիւնն ալ կատարեալապէս ապար-
դիւն մնաց, ըստ որում Բ. Գրան
որ և է տեսնու թիւն մը չըրաւ
Անգղիոյ այս պահանջման դահայում
տալու համար :

1879, յուլիս 21ին ալ Անգղիական
դեսպանը նոր գրութեան մը մէջ դի-
տողութիւն կընէ թէ Բ. Գրանը՝
Սաֆիյէթ փաշային խոստման համե-
մատ՝ պարտաւոր է կարնոյ նահան-
գին ոստիկանութեան մէջ Եւրոպա-
ցի սպայներ գործածել : Այս Եւրո-
պական սպայից հմտութեանն ու վտը-
ճաւութեանն օգուտ պիտի քաղուէր,
մանաւանդ այն կեղեքական յանձ-
նախմբին մէջ՝ որ Կ. Պոլսոյ պիտի
գումարուէր յատկապէս նոր ոստի-
կանութեան կազմութեան հսկելու :
Արդ, ոչ միայն նոր ոստիկանութեան
կազմութեանը համար Բ. Գրանն Եւ-

ՎԵՐԲ ՏՈՐՈՆՈՅ

Պատմութիւն Ազգայնական և Սարգսի
քաղաքի Աշխատանքի
Գրեթէ կարգաւոր վ. Երանան Գրեթէ
ուսման Տարեկան
Ամեն Հայ գրականագետաց քով
կը գտնուի. գին 5 զրէ:

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵՁՈՒԻ

Առաջին գրքը

Վերայիշեալ գրականագետաց քով
տալան ձեռնարկն է, որ կը ծառայէ
գլխաւորաբար ուսուցիչներուն և ծը-
նողաց գործածութեան: Գին 7 զա-
հեկան արծաթ:

ՊՕԳԱԶԶԻՐ

ՏԱՆՈՐԵԱԿ

Առաջին գրքը

Հատոր Բ.

Տպագրեալ յիշմիր

Ամեն Հայ գրականագետաց քով
գտնուի: Գին մէկ արծաթ Մէճիտ:

ՄՕՐԻՍ ԿԱՄ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Տիպ 2. Գրական

Թարգմանեցի Գրական Ստիլիսի Գ. Հարկն
Հոտ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ.
Սրտանձնողներ

Ամեն կարգի անձանց համար աշ-
խատանքի ծառայութեան և խնայողութեան
ազգու օրինակներ պարունակող սոյն
ընտիր բարդութեամբ, որ 250 ութնա-
մալ հարկէ կը բաղկանայ, մաքուր
տպագրութեամբ հրատարակուած
լինելով, խիստ գիշարակալ, սոյնինքն
հատուկ մէկ քաղաքի Մէճիտի կը ծառայ-
ուի ամեն Հայ գրականագետաց քով:

Առաջին Հրատարակութեան Ս. Փրէն

Ի զիմաց Հրատարակութեան խօսքացաւ

Յ. ՈՍԿԱՆ

1879 մայիս 10, 4. Օգոստոս

Հրատարակութեան Հրատարակութեան

Ի նպատակ Հրատարակութեան

Ի ներքին Գրական

Կը ծառայուի Առաջին Հրատարակութեան
գրականագետաց քով: Գին 2 զրէ:

ՍՏԻՒՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԳԵՐ

Այս ընտիր գրքերը ամեն բանա-
ւոր Հայաց հետաքրքրութեան իրա-
ւամբ գրաւած է: Կը ծառայուի ամեն
Հայ գրականագետաց նաև լրագրաց
ցրուիչներուն ձեռքով: Գին 2 զրէ:

ՇԻՐԲԵԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈՒԿԵՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՆԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՇԱՐՄԱՐ ԵՐԻՆ ՄԿՍԵԱԿ

ՄԻՆԶԵՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 3

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԹԵՆԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

Ժամ Երեքշաբթի Երեք

2 15	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	32
3	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	20
3 30	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	18
4 30	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	33
5 15	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	21
7	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	2
8	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	30
10	Երեքշաբթի Երեք	Սրտանձնողներ	22

ԱՐԵՎԵՐ ԳԵՂԵՆ

2 30	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	22
3	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	25
3 30	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	22
4 15	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	19
5	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	28
10 45	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	28

ԱՐԵՎԵՐ ԳԵՂԵՆ

2 15	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	21
2 15	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	2

3	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	34
4	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	23
4 15	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	32
8 45	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	25

ԿԱՄԱՐԱՅԻՆ ԵՐԹԵՆԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 30	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	2
4	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	21
5 30	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	20
2 30	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	25
8	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	22
9 30	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	23
10 15	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	32
10 40	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	18
11 40	Կամարային Երեք	Սրտանձնողներ	34

ԱՐԵՎԵՐ ԳԵՂԵՆ

4 30	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	28
10 15	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	28
11 5	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	25
11 35	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	28
12	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	2

ԱՐԵՎԵՐ ԳԵՂԵՆ

3 30	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	22
4	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	32
9 15	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	34
10 30	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	33
14 40	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	21
14 40	Արեւելի Գեղեցիկ	Սրտանձնողներ	22

Տիպ 2. Գրական
Թարգմանեցի Գրական Ստիլիսի Գ. Հարկն
Հոտ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ.
Սրտանձնողներ

Այս ընտիր գրքերը ամեն բանա-
ւոր Հայաց հետաքրքրութեան իրա-
ւամբ գրաւած է: Կը ծառայուի ամեն
Հայ գրականագետաց նաև լրագրաց
ցրուիչներուն ձեռքով: Գին 2 զրէ:

Տիպ 2. Գրական
Թարգմանեցի Գրական Ստիլիսի Գ. Հարկն
Հոտ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ.
Սրտանձնողներ